

Proměny evropského hospodářství v druhé polovině 20. století

Od počátku evropské integrace po rozpad
východního bloku

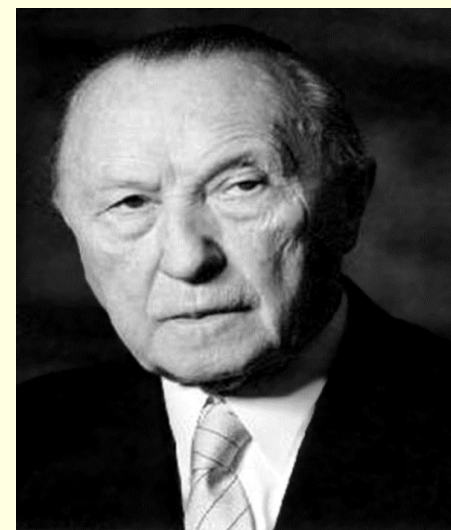
9 May Europe Day

Počátky evropské integrace

- V roce 1950 francouzský ministr zahraničí **Robert Schuman** představil plán na vytvoření společného trhu uhlí a oceli – Autorem plánu byl **Jean Monnet**
- Návrh vyústil ve vytvoření **Evropského společenství uhlí a oceli**.
- Do nové organizace se zapojilo nejprve šest západoevropských zemí
- https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_cs

Jean Monnet a Robert Schuman

Západoněmecký
kancléř
Konrád Adenauer

Ohlas počátků evropské integrace v komunistickém tisku

Adenauer první podepsal Schumanův plán militarisace západoevropského těžkého průmyslu

PAŘÍŽ 19. dubna (TASS)

Dne 18. dubna 1951 podepsali v Paříži ministři zahraničních věcí šesti států (Francie, západního Německa, Itálie, Belgie, Holandska a Lucemburska) smlouvu o vytvoření evropského uhlénohutného a hutního supertrustu na základě t. zv. »Schumanova plánu«. Podle zprávy agentury FP podepsal smlouvu jako první kancléř bonnské »vlády« Adenauer, který je také západoněmeckým ministrem zahraničních věcí. Tím byla znovu zdůrazněna vedoucí úloha agentů amerických monopolů — západoněmeckých revanšistů — ve »sloučení« západoevropského těžkého průmyslu. Během porad, jež předcházely podepsání smlouvy, projevíli slabší partneři v uvedené skupině států nespokojenost s úlohou, kterou jim určuje Francie a západní Ně-

mecko. Západní Německo a Francie usilovaly o to, aby měly v »radě ministrů«, která má zajistit spojení mezi »nejvyšším orgánem« a různými vládami, po dvou zástupcích a ostatní čtyři státy po jednom zástupci. Tyto čtyři státy se postavily proti tomuto návrhu. Bylo přijato kompromisní řešení této otázky, které však ve skutečnosti zachovalo západnímu Německu a Francii rozhodující úlohu v »radě ministrů«, kde nemůže být žádné rozhodnutí přijato bez souhlasu států, jenž dodává přes 20 procent uhlí a oceli, t. j. bez souhlasu západního Německa nebo Francie.

Podle zprávy agentury FP, jež se odvolávala na »německé prameny«, západoněmecká delegace na poradě ministrů šesti států položila již napřed otázku o možné revisi návrhu smlouvy a dosáhla přijetí »pružnějších« pra-

videl. Komentáře listů svědčí o tom, že Adenauer přijel do Paříže s hotovým návrhem smlouvy, vypracovaným napřed podle pokynů Washingtonu, a tento návrh byl pak vnučen účastníkům porad. Proto vlastně účelem těchto »porad« bylo donutit všechny účastníky »Schumanova plánu«, aby přijali bez námitek americký návrh.

List »l'Humanité« o tom píše: »Znamená-li Schumanův plán pro německý těžký průmysl — a obzvláště pro válečný průmysl — záminku k odstranění posledních omezení, předvídaných postupimskou dohodou, omezení, jež mají zabránit remilitarisaci a ozbrojení Německa, bude tento plán znamenat vážné ohrožení bezpečnosti Francie a jejího hospodářství, což bude mít mimo jiné za následek katastrofální pokles životní úrovně francouzských pracujících.«

Pokračování evropské integrace

- Na základě Římských smluv z roku 1957 vzniklo **Evropské hospodářské společenství (EHS)**.
- V 60. letech byly vytvořeny nadstátní vrcholné orgány EHS.
- Určitou protiváhou institucionální integrace se stalo **Evropské sdružení volného obchodu**.
- Od 70. let se do evropské integrace zapojily také další státy.

Zánik bretton-woodského systému

- Devalvace amerického dolaru vedly na začátku 70. let k dočasnému uzavření mezinárodního devizového trhu.
- **Bretton-woodský systém byl na začátku 70. let nahrazen měnovým systémem plovoucích kurzů.**

„Ropný šok“ a jejich důsledky

- První ropný šok z let 1973-1974
- Arabské státy sdružené v Organizaci vyvážející ropu (OPEC) to zvýšily cenu ropy a omezily její vývoz do západních zemí – spojenců Izraele.
- Důsledkem bylo zvýšení cen, pokles průmyslové výroby a růst nezaměstnanosti.

Nástup neoliberalismu

vláda Margaret Thatcherové (1979-1990)

Margaret Thatcherová a Ronald Reagan,
prezident USA

- K nejvýraznějším reformám došlo ve Velké Británii, jejich klíčovou součástí byla rozsáhlá privatizace a snížení daní.
- Podařilo zlepšit výkonnost britského hospodářství – za cenu nárůstu nezaměstnanosti.

Problémy československé ekonomiky v době tzv. normalizace

<https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2593972-krizi-mela-ekonomika-v-socialickem-ceskoslovensku-jen-jednu-trvala-ale-ctyricet>

Masna s frontou

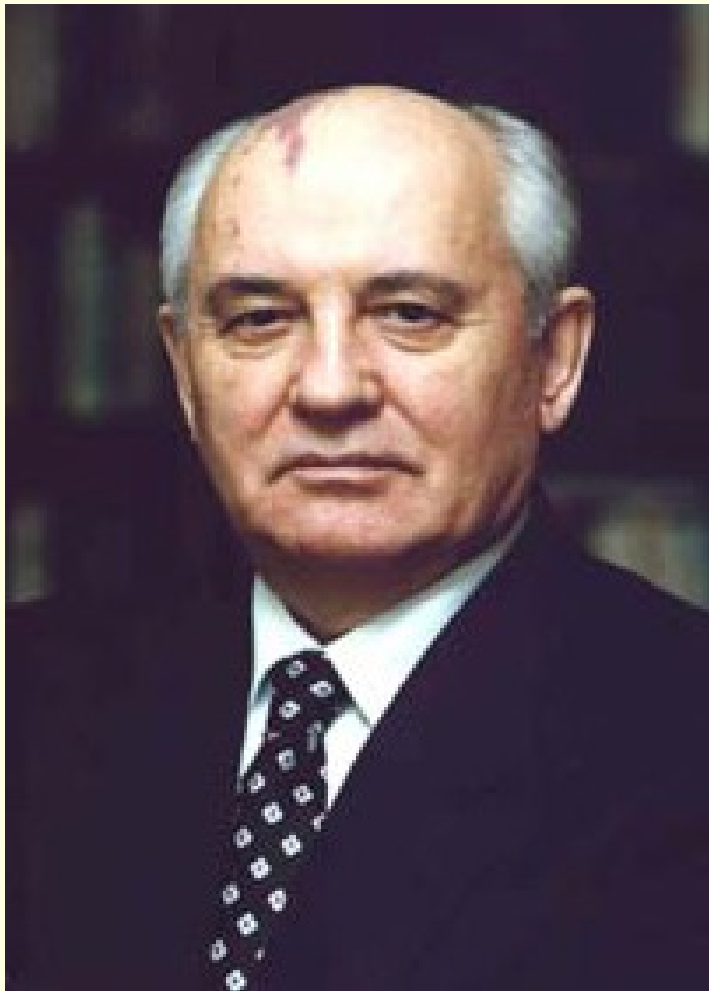

Problémy východního bloku - Polsko

- V důsledku hospodářských problémů a rostoucí nespokojenosti režim povolil existenci Solidarity jako nezávislých odborů (v čele stál **Lech Wałęsa**).
- V roce 1981 však zde byl vyhlášen výjimečný stav a Wałęsa byl zatčen.

Michail Gorbačov generálním tajemníkem sovětské komunistické strany a prezidentem Sovětského svazu

- Po jeho nástupu v roce 1985 byl vyhlášen reformní program tzv. přestavby společnosti.
- Byl např. přijat zákon o finanční autonomii státních podniků.
- Reformy po sovětském vzoru byly zaváděny i v dalších komunistických státech.

Pád komunistických režimů v Evropě

- V první polovině roku 1989 začala v Polsku a v Maďarsku jednání mezi opozicí a komunistickou mocí
- V červnu v Polsku proběhly částečně svobodné volby

Zhroucení komunistického režimu

Proč tak snadno?

Vnější faktory

Zhroucení komunistického režimu

Proč tak snadno?

Vnitřní faktory

ZPĚT DO EVROPY !

Návrat do Evropy?

ONE EUROPE
Copenhagen
December 2002

Shrnutí

- Po II. světové válce se i v západní Evropě prosazovala levice – **posílila se role státu v ekonomice.**
- Na začátku 50. let bylo na základě francouzského návrhu vytvořeno **Evropské společenství uhlí a oceli**, do něhož se vedle Francie, SRN zapojily země Beneluxu a Itálie.
- Na počátku 70. let 20. století se začaly projevovat problémy západních ekonomik („ropný šok“ a jeho dopady).
- **Problémy 70. let vedly v řadě západních zemí ke změnám hospodářské politiky v duchu neoliberalismu.**
- V důsledku stále výraznějšího zaostávání ekonomik východního bloku se v jednotlivých zemích prohlubovala krize vládní moci, která vyústila **na konci 80. let v kolaps komunistických vlád.**